

Põlluharijatele ning loomapidajatele maksti detsembris välja ligi 145 miljonit eurot otsetoetusi

Detsembris on põlluharijad ning loomapidajad pindala- ja loomatoetuste väljamaksete ootuses. Rõõmuga saame öelda, et tänase seisuga on PRIA taotlejatele otsetoetused välja maksnud. Enam kui 12 000 toetusesaaja kontole jõudis poolteise nädala ligikaudu 145 miljonit eurot.

Vaatame, kuidas 2024. aasta möödus ja mida lõppevast aastast kõrva taha panna.

2024 oli taas muutuste aasta

Kõige suurem muudatus puudutas tingimuslikkuse süsteemi, kus alates käesolevast aastast ei pea taotleja maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudena tootmisest kõrvale jäetud maa-alasid ja elemente määratlema.

Uute tingimuslikkuse süsteemi nõuetena rakendusid esmakordselt märg- ja turvasalade kaitse ning lihtsustatud külvikorra nõuded.

Toetuse nõuetest muutus aktiivse tootja nõue, mis on seotud otsetoetuste saamise tingimustega. Nüüd loetakse aktiivseks tootjaks ka taotlejad, kellel lisaks põllumaale on püskultuuridega põlde või kelle kasutuses on taotluse esitamise aastal vähemalt üks hektar pärandniitu, millele taotletakse programmiperioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetust.

Muutus ka keskkonnasõbraliku majandamise toetuse nõuete osa – alates 15. juulist peavad selle toetuse taotlejad põlluraamatut pidama elektroonselt. Selleks on taotlejatel võimalik kasutada kas aprillis tööd alustanud PRIA e-põlluraamatut või mõnda eratarkvara e-teenust.

Mida näitasid pindalatoetuste kontrollid

Kahel viimasel aastal on toetuste nõuete täitmise kontrollimisel kasutatud pinnaseiret, mille abil kontrollitakse kõiki pindalatoetuste taotlustel esitatud põlde ehk kokku ligi miljonit hektarit põllumajanduslikku maad. Põllumajandustegevusi hinnatakse maist septembrini ja selleks kasutatakse satelliidipiltide analüüsist saadavaid andmeid, mida täiendatakse ning täpsustatakse Maa-ameti orto- ja kald-fotode abil.

Kui seire tulemused ei anna selget vastust, näiteks pilvede tõttu, peab tulemusi täpsustama. Samuti võib olla vajadus saada lisainfot kasvatatavast kultuurist või ainult teatud põlluosast – sellisel juhul kasutatakse fotoäppi lva. Fotoülesannete abil küsiti täpsustusi 3% kohta kõikidest põldudest – kokku saadeti ülesanne 1733 taotlejale 4247 põllu kohta, vastused saabusid neist 86% põllu osas. Suur aitäh põlluharijatele, kes on uue lahenduse aktiivselt kasutusele võtnud.

Aitäh klientidele ja koostööpartneritele ning soovime kõigile maaelu arendajatele ilusaid jõule ja edukat uut aastat!

Kuigi suurt osa pindalatoetuste nõuete täitmist kontrolliti pinnaseire abil, peab PRIA tegema kohapealseid kontrole nende nõuete osas, mida pinnaseirega tuvastada ei saa.

Käimasoleval programmiperioodil on taotlejatel, kelle põldudel ei esine ebasoovitavat taimestikku, võimalik jätta rohumaad üle aasta hooldamata. Siiski oli taotlejaid, kellel leiti rohumaid, mis olid hooldamata 2 aastat järjest.

Kahjuks tuvastasime, et toetust taotletakse ka riigimaadele, mille osas taotlejal leping puudub, või maale, mis pole põllumajanduslikus kasutuses. Tuletame meelde, et kui põlluharija kasutab riigimaad, siis tuleb selleks sõlmida kindlasti kirjalik leping.

Toetust oli küsitud ka kultuurile, mis ei ole toetusõiguslik või kuulub näiteks teise ühikumaaragruppi.

Pärandniidu hooldamise toetuse puhul oli enim nõuete eiramisi niidetavatel pärandniitudel. Peamiselt oli täitmata nõue, kus 5–30% pärandniidust tuli jätta niitmata või oli vajalik ära niita kogu pärandniit. Samuti leidis pärandniite, mis ei olnud tähtjaks nõuetekohaselt hooldatud.

Tähelepanekud loomatoetuste kontrollidest

Loomadega seotud toetuste osas kontrolliti loomade heaolu toetuse raames 91 taotlejat, kes olid toetust taotlenud kokku 459 veisele, 88 hobusele, 21 894 vutile, 701 282 kanale ja 73 271 seale. Puuduseid tuvastati 14 taotleja juures. Näiteks puudus mõnel loomal üks kõrvamärk, osa loomi ei olnud karjas, mõnel juhul puudus nõuetekohane kanade arvestus

või oli taotlusele märgitud kanade arv suurem kui taotleja poolt dokumenteeritud arv.

Piimalehma, ammlahma või ute ja kitse kasvatamise otsetoetusi kontrolliti kohapeal 149 loomapidajal – kokku kontrolliti üle 6300 looma. Loomade identifitseerimis- ja registreerimisnõuete kontrollimisel leiti enim ühe kõrvamärgiga loomi. Samuti leiti loomi, kellel puudusid mõlemad kõrvamärgid, aga oli ka loomi, kes olid arad ja looma ei olnud võimalik kindlaks teha ehk kõrvamärgi numbrit kontrollida.

Tingimuslikkuse nõuete täitmisest

Tingimuslikkuse nõuete täitmist kontrolliti valdavalt kohapeal, püsirohumaad säilitamise ja lihtsustatud viljavahelduse nõude täitmist administratiivselt. Viimati mainitud nõue rakendus sellest aastast. Püsirohumaad säilitamise nõude rikkumine leiti 163 taotlejal ja viljavahelduse nõude rikkumine 51 taotlejal. Mõlemat nõuet kontrolliti kõigi nende taotlejate puhul, kellele vastav nõue kohaldus.

Kohapeal kontrolliti 420 taotlejat. Enim leiti loomade heaolu nõuete rikkumisi. Enamik neist olid seotud loomade välitingimustes pidamisega, kus loomade tervist ja heaolu ei olnud kontrollitud piisava sagedusega. Samuti leiti söödaohutuse nõuete rikkumisi, kus rikkumised olid näiteks seotud sööda käitlemisel selle saastumise ohuga ja sööda hankimises mitte tunnustatud tootjalt. Tuletame meelde, et sööda tootmisega tegelev isik peab olema end registreerinud söödaregistris.

Taimekaitse nõuete puhul on endiselt peamised rikkumised seotud taimekaitsevahendi kasutamise ja taimekaitse seadme tehnilise ülevaatuse puudumisega.

Peamised põhja- ja pinnavee kaitse nõuete rikkumised olid seotud silo ja vedelsõnniku hoidlatega, mis ei vastanud nõuetele.

Kuigi alates lõppevast aastast ei ole maa ja elementide tootmisest kõrvale jätmise tingimuslikkuse nõudeks, peavad taotlejad kasutuses oleval maal endiselt säilitama maastikuelemente. Maastikuelemendi eemaldamine seoses maaparandussüsteemi uuendamisega ei ole küll keelatud, aga sellest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada.

e-PRIA põldude haldamise teenuse uuendused põllumehe abilena

Eelnevalt sai märgitud, et sel aastal täienes e-PRIA põldude haldamise teenus põlluraamatuga seotud osaga. Tasuta teenust saavad kasutada kõik põllumajandustootjad aasta ringi ja selle kasutamiseks ei pea olema toetuse taotleja.

PRIA põldude haldamise teenuses on olemas kõik peamised funktsionaalsused veeseadusest tuleneva põlluraamatu pidamiseks ning suuresti kasutajatelt tulnud tagasisidet arvesse võttes on e-põlluraamatut jooksvalt erinevate lisafunktsionaalsustega täiendatud. Kasutajatelt saadud tagasiside on väga väärtuslik ka edasise teenuse täiendamisel ning kasutusmugavuse parandamisel.

Novembrist saab põldude haldamise teenuses kasutada ka soovituskalkulaatorite funktsionaalsust – kasutaja näeb oma põldude juures Maaelu Teadmuskeskuse laboris analüüsitud mullaproovide tulemusi ning saab nende põhjal arvutada lämmastiku, fosfori ja kaaliumi bilanssi, väetuse- ja lupjamissoovitusi ning huumusbilanssi. Soovituskalkulaatorid on soovituslikud ja mõeldud põlluharijale abistavaks töövahendiks, lõplikud toimimisotsused jäävad kasutaja enda teha.

Pilguheit 2025. aastasse

Ka uuel aastal tuleb arvestada muutustega. 1. jaanuarist seotakse pindala- ja loomatoetuste täies mahus saamine lisaks tingimuslikkuse nõuete täitmisele ka töö- ja tööhõivetingimuste ehk sotsiaalse tingimuslikkuse nõuete täitmisega. Sellega soovitakse tõsta ettevõtjate teadlikkust tööõiguse sätetest, kaitstes töötajate õigusi ning tagades seeläbi nii ettevõtjate kui töötajate heaolu. Töö- ja tööhõivetingimustega seotud nõuded kehtivad tööandjale Eestis juba praegu ning midagi uut ei lisandu. Nõuete täitmist kontrollib edaspidigi Tööinspeksioon senise väljatöötatud töökorralduse alusel ning täiendavat kontrolli toetuste taotlemisega seoses ei tehta. Kui Tööinspeksioon tuvastab oma tavapärase kontrolli raames põllumajandusettevõtja töö- või tööhõivetingimustega seotud nõude rikkumise, teavitab ta sellest PRIAt, kes peab taotlejale määratavaid pindala- ja loomatoetusi vähendama, arvestades nõude rikkumise olulisust.